

Grundlagsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om gränsöverskridande hälso- och sjukvård

Till social- och hälsovårdsutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om gränsöverskridande hälso- och sjukvård (RP 138/2022 rd): Ärendet har remitterats till grundlagsutskottet för utlåtande till social- och hälsovårdsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- jurist Marika Lahtivirta, social- och hälsovårdsministeriet
- medicinalråd Sirkku Pikkujämsä, social- och hälsovårdsministeriet
- professor (emerita) Raija Huhtanen.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Ålands landskapsregering
- professor Toomas Kotkas
- professor Janne Salminen
- professor Kaarlo Tuori.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om gränsöverskridande hälso- och sjukvård ändras.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 januari 2023.

I motiven till lagstiftningsordning granskas lagförslaget i synnerhet med avseende på bestämmelserna om jämlikhet i 6 § och skyddet för privatlivet och personuppgifter i 10 § i grundlagen.

Regeringen anser att de föreslagna ändringarna är förenliga med grundlagens bestämmelser om de grundläggande rättigheterna och att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Utlåtande GrUU 60/2022 rd

Regeringen anser dock att det är önskvärt att ett utlåtande om propositionen inhämtas av grundlagsutskottet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Utgångspunkter för bedömningen

(1) Regeringen föreslår att lagen om gränsöverskridande hälso- och sjukvård (nedan gränslagen) ändras. Målet med propositionen är att ändra gränslagen så att ersättningsmodellen för gränsöverskridande hälso- och sjukvård som föreskrivs i den motsvarar den nya nationella lagstiftningen om ordnande av social- och hälsovårdstjänster i enlighet med social- och hälsovårdsreformen. Samtidigt tar man i beaktande de ställningstaganden som Europeiska kommissionen har gett Finland om den aktuella ersättningsmodellen i förhållande till patientdirektivets målsättningar.

(2) Dessutom är målsättningen att beakta nationella och internationella ändringar som skett efter att gränslagen trädde i kraft, förenkla och precisera verkställandets administrativa förfaranden, samt åtgärda de innehållsmässiga brister som upptäckts i samband med verkställandet. Målsättningen är också att lindra förvaltningsdomstolarnas börda genom att i lagen lägga till en bestämmelse om självrättelse, även när det handlar om besvärssärenden som riktar sig till förvaltningsdomstolarna.

Jämlikhet

(3) Bestämmelserna är av betydelse framför allt med avseende på grundlagens 6 § om jämlikhet. Denna fråga har bedömts tämligen ingående i motiven till lagstiftningsordning. Grundlagsutskottet kan i huvudsak instämma i de slutsatser som framförts.

(4) Grundlagsutskottet fäster dock uppmärksamhet vid utlåtandet om den proposition som ledde till att den gällande gränslagen stiftades (GrUU 30/2013 rd, s. 5). Utskottet bedömer där uttryckligen frågan om ersättning för kostnader när hälso- och sjukvårdstjänster anlitas utomlands och särskilt tidpunkten för utbetalning av ersättningarna. Utskottet fäste uppmärksamhet vid att betalning av ersättningar i efterskott i praktiken kan inverka på förutsättningarna att utnyttja sådana utländska hälso- och sjukvårdstjänster som avses i lagen. Utskottet ansåg att i synnerhet människor med små inkomster kan dra sig för att utnyttja möjligheten att söka vård utomlands. För att den faktiska jämlikheten ska öka fanns det enligt utskottet anledning att överväga om ersättningsmodellen kunde kompletteras exempelvis så att ersättning eller betalningsförbindelse på vissa villkor kan ges ut i förväg. Dessutom kunde Finland enligt utskottet överväga att införa systemet med förhandsanmälan, som ingår i patientrörlighetsdirektivet.

(5) Grundlagsutskottet anser att dessa synpunkter är relevanta också för det aktuella förslaget. Utskottet anser det vara problematiskt att regeringen inte i någon större utsträckning har bedömt betydelsen av dessa faktorer med tanke på den föreslagna regleringen. Social- och hälsovårdsutskottet bör behandla frågan.

Utlåtande GrUU 60/2022 rd

Ändringssökande

(6) Regeringen föreslår att ändring i ett beslut som Folkpensionsanstalten har meddelat med anledning av en begäran om omprövning och som gäller ersättning för kostnader för vård som getts i en annan EU-medlemsstat ska sökas hos förvaltningsdomstolen (29 §). Enligt propositionen (s. 17) innebär detta att det av den som överklagar Folkpensionsanstaltens beslut tas ut en rättegångsavgift på 270 euro enligt lagen om domstolsavgifter.

(7) Enligt 5 § 1 och 9 punkten i lagen om domstolsavgifter tas ingen rättegångsavgift ut i ärenden som gäller service eller förmåner enligt hälso- och sjukvårdslagen eller ärenden enligt mentalvårdslagen, vilket kan anses motiverat med tanke på 19 § 3 mom. i grundlagen om rätten till tillräckliga hälso- och sjukvårdstjänster. Social- och hälsovårdsutskottet bör bedöma förhållandet mellan den föreslagna regleringen och de lösningar som valts i lagen om domstolsavgifter i fråga om hälso- och sjukvårdslagen och mentalvårdslagen.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Grundlagsutskottet anför

att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Helsingfors 10.11.2022

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Johanna Ojala-Niemelä sd
vice ordförande Heikki Vestman saml
medlem Outi Alanko-Kahiluoto gröna
medlem Bella Forsgrén gröna
medlem Jukka Gustafsson sd
medlem Maria Guzenina sd
medlem Hannu Hoskonen cent
medlem Olli Immonen saf
medlem Anna Kontula vänst
medlem Jukka Mäkynen saf
medlem Sakari Puisto saf
medlem Tuula Väättäinen sd
ersättare Johannes Koskinen sd
ersättare Wille Rydman wr.

Sekreterare var

utskottsråd Johannes Heikkonen.